

Pericopa Mikeț - Despre visuri și visători [anul 5784]

Pericopa Mikeț este îmbelșugată în visuri și visători. De aceea merită să învățăm un midraș după care noi ar trebui să facem diferența între visurile *ṭadikim*-ilor צדיק („perfecti, drepti”) și cele ale răilor. Midrașul spune așa:

„Oare ne-au mai învățat străbunii noștri care este distincția între un vis al unui om drept (*ṭadik*) față de cel al unui om rău? Visele răufăcătorilor nu se află nici în ceruri, nici pe pământ, căci scrie: „Faraon a visat și iată stătea deasupra Nilului” (Geneza 41:1), pe când visurile oamenilor buni sunt în ceruri și pe pământ, căci poți găsi că Iosef le-a spus fraților săi: „Și iată, noi legam snopi în mijlocul câmpului” (Geneza 37:7), aceasta este pe pământ, iar în ceruri, de unde?. Scrie: „Iată, soarele și luna și unsprezece stele se prosternau înaintea mea” (Geneza 37:9). La fel la părintele nostru, Iacov: „A visat, și iată o scară sprijinită pe pământ și vârful ei ajungea la cer” (Geneza 28:12). Și iată pământul și cerul” (Midraș Tanhuma, ed. Buber, VaYețe 6).

Așadar, midrașul distinge aici între două visuri ale două persoane diferite: între visurile răufăcătorilor care nu sunt „nici în ceruri, nici pe pământ” și al celor drepti care sunt atât pe pământ cât și în ceruri. De aici ivește de la sine o întrebare: cum vom putea distinge între cele două feluri de vise și ce concluzii vom putea trage din ele? Pare că răspunsul ni l-a prezentat chiar autorul midrașului, când a propus ca visul lui Iosef să fie un model pentru visurile oamenilor drepti: „A visat, și iată o scară sprijinită pe pământ și vârful ei ajungea la cer; și iată îngerii ai lui Dumnezeu urcau și coborau pe ea. Și iată, Domnul stătea asupra lui și a spus: Eu sunt Domnul, Dumnezeul părintelui tău Avraham și Dumnezeul lui Isaac; pământul pe care stai culcat, ție ți-l voi da și seminției tale.” (Geneza 28:12-13).

De acum, tot ceea ce ne rămâne de procedat este să însemnăm caracteristicile principale ale visului lui Iacov și așa vom stabili criteriile tuturor visătorilor. Probabil, Rambam (Maimonides) la acest lucru s-a referit în opera lui monumentală „More Nevuhim 1:15”, unde deslușește cuvânt cu cuvânt visul lui Iacov: „Și iată Domnul stătea asupra lui” – este permanent, stabil, adică El este constant pe scara la care una dintre capete se află în cer, pe când celălalt se află pe pământ. Pe ea fiecare poate să se suie ca să încerce să ajungă la cel ce se află la capăt, deoarece El este constant la capătul celălalt al scării ... „Îngerii lui Dumnezeu” – ei sunt profeții, despre care s-a spus răspicat : „[Dumnezeul] a trimis un înger” (Numeri 20:16); „Îngerul Domnului s-a suit de la Ghilgal la Bohim” (Judecători 2:1). Au terminat cu „urcau și coborau”: urcarea înaintea coborârii, fiindcă după urcare și ajungere la treapta căutată a scării, va veni coborârea cu porunca pe care a primit-o să conducă poporul și să-i învețe. Aceasta noi numim coborâre; „vei sta” este permanent, continuu, stabil ... în acest sens s-a spus „vei sta pe stâncă” (Exod 33:21)”.

Din comentariul lui Rambam la visul lui Iosef, noi învățăm că caracteristicile principale ale visurilor oamenilor drepti sunt două: 1. Presupunerea că există o afinitate între entitățile create – cea cerească și cea pământească, adică amândouă acționează într-un mod armonios, ca una singură; 2. Creatorul se află pe vecie în fruntea acestei mașinării și are o influență asupra cunoștințelor oamenilor care vor să asculte.

Rambam ne mai spune în altă parte a cărții „More Nevuhim” că midrașul nu numai că diferă între visurile oamenilor buni și a celor răi, dar mai mult de atât, el ne avertizează de cei răi, căci ei sparg țevile belșugului divin, ca să împiedice populația să le urmeze.

Rambam ne descrie în amănunte cum midrașul se contrazice cu cei răi care nu cred în uniunea lumii cum a fost creată și de asemenea nu cred în existența lui Dumnezeu care se referă la această lume. Răii sunt înlăturați de la primirea oricărui strop de cunoștințe, care provin din belșugul din lumea superioară pentru oamenii de pe lumea aceasta. Din această cauză midrașul aduce probabil în acest caz următorul verset: „Dar Iosef i-a răspuns lui Faraon, spunând: [Asta] este dincolo de mine, [dar] Dumnezeu va răspunde de bunăstarea lui Faraon” (Geneza 41:16).

În concluzie, midrașul în acest caz vine să ne arate că este o diferență considerabilă între visurile celor răi și visurile celor buni, *ṭadikim*. Ultimii sunt dornici să cunoască realitatea și pentru acest scop ei fac tot ce le stă în putință pentru ca visurile lor să-i apropie de ceea ce vor ei. Nu așa sunt cei răi, care sunt foarte deosebiți în aspirațiile lor și ca atare așa sunt și în visurile lor.